พัฒนาการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในจังหวัดเชียงใหม่
THE DEVELOPMENT OF THE PHRAPARIYATTIDHAMMA EDUCATION, DHAMMA SECTION IN CHIANG MAI PROVINCE

วิโรจน์ วิชัย
Virot Vichai

บทคัดย่อ

บทความนี้ เป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์เรื่อง "**พัฒนาการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในจังหวัดเชียงใหม่**" มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษากำเนิดและพัฒนาการของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในประเทศไทย (2) เพื่อศึกษากำเนิดและพัฒนาการของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า พระปริยัติธรรมมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 1-4 ได้เตรียมการเพื่อปฏิรูปการศึกษา ในรัชกาลที่ 5 ได้มีการพัฒนารูปแบบและหลักสูตร มีการตั้งสำนักเรียนและสอบไล่ทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2432 ก็เริ่มมีระบบแบบแผนที่ชัดเจน ในรัชกาลที่ 6 การศึกษาของฝ่ายบ้านก็แยกออกวัด ทำให้สงฆ์ต้องยกระดับการศึกษานำไปสู่การจัดการศึกษารูปแบบใหม่เรียกว่าพระปริยัติธรรมแผนกธรรมขึ้นใน พ.ศ. 2454 ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ คือ ตั้งแต่สมัยพญามังรายถึงพญาผายู การศึกษาพระปริยัติธรรมยังไม่มีรูปแบบชัดเจน สมัยพญากือนาถึงพระเมืองแก้วได้ถือตามลังกา เมื่อรวมกับสยามอย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2417 การศึกษาที่เป็นระบบก็ยังไม่มี พ.ศ.2442 เริ่มมีการขยายการศึกษาไปยังหัวเมือง ฝ่ายจัดการศึกษาได้มาตั้งโรงเรียนที่วัดเจดีย์หลวงและจัดสอบ มีครูคือพระสงฆ์ หลักสูตรประกอบด้วยวิชาที่เรียน ทั้งเชิงปฏิบัติและวิชาชีพพิเศษ อันเป็นไปตามนโยบายของภาครัฐและหลักสูตรนักธรรมและธรรมศึกษาของคณะสงฆ์ไทยจากส่วนกลาง

คำสำคัญ: การศึกษา; พระปริยัติธรรม; แผนกธรรม

ABSTRACT

This article as part of thematic paper entitled 'The Development of the Phrapariyattidhamma Education; Dhamma Section, in Chiang Mai Province' consisted of 2 objectives as: 1) to study historical background and development of the Phrapariyattidhamma Education; Dhamma Section, in Thailand and 2) to study historical background and development of the Phrapariyattidhamma Education; Dhamma Section, in Chiang Mai Province. The results revealed that the Phrapariyattidhamma Education began even at the Sukhothai period down to Rattanakosin period from the reign of, King Rama I – VI with the preparation of educational reform and at the reign of King Rama V with development of